

Povzetek revizijskega poročila *Upravljanje z gozdovi*

Računsko sodišče je revidiralo smotrnost poslovanja Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (v nadaljevanju: ministrstvo) – to od 10. 2. 2012 nadaljuje z delom kot Ministrstvo za kmetijstvo in okolje, h kateremu so se pridružila delovna področja Ministrstva za okolje in prostor, ki se nanašajo na okolje –, Zavoda za gozdove Slovenije (v nadaljevanju: Zavod) in Sklada kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije (v nadaljevanju: Sklad) pri upravljanju z gozdovi.

Cilj revizije je bil podati mnenje o tem, ali so ministrstvo, Zavod in Sklad pri upravljanju z gozdovi v letu 2009 poslovali smotrno.

Ministrstvo pri vzpostavitvi podlag za upravljanje z gozdovi *ni bilo učinkovito*, saj ni pripravilo Nacionalnega gozdnega programa in petletnega operativnega programa, ki bi vključevala merljive, preverljive in časovno opredeljive cilje. Ministrstvo ni vzpostavilo pogojev za učinkovito spremljanje doseganja ciljev gospodarjenja z gozdovi, opredeljenih v gozdnogospodarskih načrtih gozdnogospodarskih enot (v nadaljevanju: GGN GGE), saj je sprejelo GGN GGE, iz katerih ni razvidno, k doseganju katerega posameznega cilja se nanaša izvedba ukrepa, in v katerih niso navedeni merljivi ter količinsko, časovno in prostorsko opredeljeni desetletni cilji gospodarjenja z gozdovi.

Ministrstvo *ni bilo učinkovito*, ker ni vzpostavilo pogojev za opravljanje gozdarskega nadzora, ki se zato v letu 2009 ni izvajal; ni začelo aktivnosti za pripravo enotne evidence površine gozdov in ni zagotovilo sredstev za sofinanciranje začetka dejavnosti združenj lastnikov gozdov in za sofinanciranje programov društev lastnikov gozdov.

Ministrstvo v letu 2009 *ni bilo učinkovito pri nadzoru nad izvajanjem upravljanja z gozdovi*, saj ni pripravilo poročila o izvajanju Nacionalnega gozdnega programa in njegovega petletnega operativnega programa in tako ni imelo pregleda nad doseganjem zastavljenih ciljev. Ministrstvo ni začelo aktivnosti za spremembo in dopolnitev Zakona o gozdovih, kljub temu da je v letu 2009 pridobilo oceno stanja v gozdarstvu, v kateri so bili navedeni ključni problemi v gozdarstvu in predlogi za strategijo razvoja gozdarstva v skladu s cilji in usmeritvami Nacionalnega gozdnega programa.

Zavod *ni vzpostavil pogojev za učinkovito gospodarjenje z gozdovi*, ker načrti za gospodarjenje z gozdovi niso bili usklajeni po obsegu in času izvedbe predvidenih ukrepov, ni izdelal gozdnogojitvenih načrtov, ki so podlaga za izdajo odločb o poseku in izvedbi gojitvenih in varstvenih del, za vse gozdove v Republiki Sloveniji in v načrte ni vključil vseh predpisanih podatkov za kakovostno in pravočasno načrtovanje ukrepov, in ker izvedbe ukrepov po GGN GGE in gozdnogojitvenih načrtih ni spremljal sistematično, sproti in pregledno. Zavod v letu 2009 ni imel vzpostavljenega informacijskega sistema, ki bi omogočal enostavno, hitro in zanesljivo povezovanje različnih evidenc podatkov (evidence gozdnogojitvenih načrtov, evidence poseka in evidence gojitvenih in varstvenih del), kar bi omogočalo pregled nad načrtovanimi ukrepi, izdanimi odločbami za izvedbo ukrepov in realizacijo izdanih odločb.

Zavod pri spodbujanju izvedbe poseka v letu 2009 *ni bil uspešen*, saj je bilo v vseh gozdovih posekano le 65,8 odstotka možnega poseka, v zasebnih gozdovih pa le 57,8 odstotka možnega poseka. Zavod ni vzpostavil pogojev za učinkovito spremljanje realizacije možnega poseka, ker med seboj ni povezal in

uskladil vseh ravni načrtovanja poseka, za vse odseke ni izdelal gozdnogojitvenih načrtov, ni dosledno izvajal kontrole vseh sečišč in ni evidentiral delnih posekov. Meritve na stalnih vzorčnih ploskvah so pokazale, da nedovoljeni posek v povprečju predstavlja 27,1 odstotka celotnega poseka v Republiki Sloveniji, Zavod pa je v evidenci poseka evidentiral le 74.041 kubičnih metrov nedovoljenega poseka, kar znaša 2,2 odstotka celotnega poseka v Republiki Sloveniji. Zavod v letu 2009 *ni sprejel učinkovitih ukrepov* za izboljšanje poseka in evidence poseka. Prav tako ni vzpostavil pogojev za spremljanje pravočasnosti izvedbe odločb o sanitarni sečnji in s tem ni zagotovil pravočasne izvedbe del v gozdovih, zato obstaja tveganje, da sanitarni posek ni bil opravljen pravočasno.

Ministrstvo na področju vlaganj v gozdove *ni bilo učinkovito*, saj je Zavodu zagotovilo sredstva za realizacijo le 55,2 odstotka načrtovanih del, hkrati pa ni proučilo možnosti drugih oblik spodbud za večji obseg vlaganj v gozdove in ni predlagalo sprememb predpisov. Zavod ni dosegel ciljev iz Programa del in vlaganj v gozdove za leto 2009, saj so bila vsa gojitvena in varstvena dela izvedena v manjšem obsegu, kot so bila načrtovana. Izdal pa je le toliko odločb, kolikor je bilo zagotovljenih proračunskih sredstev za sofinanciranje teh del, poleg tega pa ni izdajal odločb za izvedbo vseh nujnih del, temveč selektivno, ne glede na stopnjo nujnosti izvedbe del.

Zaradi nejasne opredelitve, katera dela predstavljajo javno gozdarsko službo, kot je opredeljena v Zakonu o gozdovih in podzakonskih predpisih, in katera tržno dejavnost, obstaja tveganje, da je Zavod v letu 2009 naročnikom del, ki so z Zavodom sklenili pogodbe o strokovnem sodelovanju, zaračunal dela, ki so bila že plačana iz proračunskih sredstev.

Ministrstvo *ni bilo učinkovito*, saj ni pripravilo pravnih podlag, da bi lahko v letu 2009 izvedlo zaprt javni razpis za ukrep povečanje gospodarske vrednosti gozdov (ukrep 122) v okviru Programa razvoja podeželja Republike Slovenije 2007–2013 (v nadaljevanju: PRP 2007–2013), ki bi omogočil izbiro najboljših projektov za sofinanciranje, poleg tega ni proučilo možnosti znižanja odstotka sofinanciranja naložb za ukrep 122, kar bi omogočilo sofinanciranje večjega števila naložb in povečanje gospodarske vrednosti gozdov. Ministrstvo razpisanih sredstev za javni razpis za ukrep 122 ni razdelilo ločeno po namenih sofinanciranja, tako je bila večina sredstev porabljena za gozdno mehanizacijo in opremo, le manjši del pa za gozdne prometnice.

Ministrstvo v letu 2009 ni prispevalo k povečevanju odprtosti gozdov z gozdnimi prometnicami, saj ni pričelo aktivnosti za spremembo predpisov, ki bi poenostavili gradnjo gozdnih prometnic, Skladu pa ni dodelilo finančnih sredstev za gradnjo gozdnih cest. Zavod je v letu 2009 izdajal elaborate ničelnic za gradnjo gozdnih cest, ki niso bile načrtovane v GGN GGE.

Ministrstvo v letu 2009 ni spremenilo Metodologije za izračunavanje višine pristojbine za vzdrževanje gozdnih cest, ki temelji na zastarelih normativih za delo v gozdu in zato ne predstavlja ustrezne podlage Zavodu za izračun stroškov na kilometer vzdrževanja gozdne ceste. Ker Zavod pri izračunu sredstev za vzdrževanje gozdnih cest za leto 2009 ni v celoti upošteval Metodologije za izračunavanje višine pristojbine za vzdrževanje gozdnih del ter tržnih cen urnih postavk delavcev in cen materiala, obstaja tveganje, da izračun stroškov za kilometer vzdrževanja gozdne ceste za leto 2009 ni pravilen. Ker je ministrstvo v letu 2009 z Zavodom in občinami pogodbe o vzdrževanju gozdnih cest sklenilo šele poleti, zimsko vzdrževanje gozdnih cest ni bilo izvedeno pravočasno ali sploh ni bilo izvedeno, in je bila izvajalcem del v gozdovih povzročena gospodarska škoda. Ministrstvo v letu 2009 ni izvedlo analize in presoje učinkovitosti sistema vzdrževanja gozdnih cest oziroma proučilo različne možnosti ureditve sistema vzdrževanja gozdnih cest, tako glede zagotovitve sredstev kot načina zagotovitve izvedbe del.

Sklad v letu 2009 pri prenosu gozdov *ni bil uspešen*, saj je imel na dan 31. 12. 2009 nerešeno stanje lastništva za 23.828 hektarov gozdov, zato obstaja tveganje, da s temi gozdovi v letu 2009 ni gospodaril in *ni pridobil prihodkov v ocenjenem znesku 642.389 evrov iz gospodarjenja s temi gozdovi*. Sklad je pri poslovanju v letu 2009 uporabljal več med seboj nepovezanih baz podatkov o površini gozdov, ki so bile nepopolne in neuskklajene med seboj, zato obstaja tveganje, da stanje izkazanega premoženja v lasti Republike Slovenije, ki je v upravljanju Sklada, ni pravilno. Sklad v letu 2009 *ni bil uspešen* pri razreševanju problema solastništva gozdov, kar otežuje izvrševanje del v gozdovih, saj na lastno pobudo solastnikom ni predlagal razrešitev solastništva gozdov, pri več solastnikih pa je ponudil v odkup solastnino le zainteresiranemu solastniku, ostalim solastnikom pa ne, in tako ni postal edini lastnik gozda. Sklad je v letu 2009 izvajal promet z gozdovi v neskladju s cilji Resolucije o nacionalnem gozdnem programu, saj je razdrobil strnjeni kompleks državnih gozdov in ga zamenjal za več manjših in izoliranih parcel, oziroma je prodal strnjene komplekse državnih gozdov, ki obsegajo več kot 10 hektarov.

Ministrstvo *ni bilo učinkovito* pri zagotavljanju pogojev za doseganje povečanja državnih gozdov, saj je za financiranje nakupa varovalnih gozdov, rezervatov in gozdov s posebnim namenom za leto 2009 načrtovalo 148.422 evrov, Skladu pa je za nakup namenilo le 3.422 evrov. Sklad *ni bil uspešen* pri nakupu načrtovanega obsega gozdov in pri realizaciji cilja povečati delež državnih gozdov, saj je za leto 2009 načrtoval nakup gozdov v znesku 3.041.513 evrov oziroma približno 800 hektarov gozdov, vendar pa je realiziral za več kot polovico manjši obseg nakupa gozdov.

Ministrstvo *ni bilo učinkovito* pri vzpostavitvi podlag za gospodarjenje z gozdovi v lasti Republike Slovenije, saj v letu 2009 ni začelo aktivnosti za spremembo Uredbe o koncesiji za izkoriščanje gozdov v lasti Republike Slovenije, ki je opredeljevala priznana višino stroškov dela in strojev ter je obvezovala Sklad k priznanju stroškov za izvajanje koncesijske pogodbe. Izračun priznane višine stroškov dela in strojev je temeljil na zastarelih normativih za dela v gozdovih, zato so lahko bili izračunani stroški precej drugačni od dejansko nastalih stroškov. Ker je Sklad v letu 2009 oddajal upravljanje gozdov s koncesijo in je bila koncesijska dajatev določena z Uredbo o koncesiji za izkoriščanje gozdov v lasti Republike Slovenije, je po oceni *ustvaril do 16.092.255 evrov manj prihodkov*, kot če bi bilo izkoriščenje gozdov določeno prosto na trgu in bi dela izvajali drugi ponudniki na podlagi javnega razpisa.

Sklad je ravnal *negospodarno*, ker je koncesionarjem v letu 2009 povrnil stroške vzdrževanja gozdnih cest v znesku 201.501 evrov, saj za povračilo teh stroškov ni imel pravnih podlag in je imel toliko nižje prihodke iz koncesijske dajatve. Sklad je v letu 2009 ravnal *negospodarno*, ker je za plačilo prenesel izvajanje nalog, ki se nanašajo na gospodarjenje z gozdovi v lasti Republike Slovenije, na Zavod, saj bi jih moral glede na namen ustanovitve izvajati sam, in s tem povzročil tveganje sprejemanja neustreznih rešitev, plačevanja nepotrebnih in previsokih stroškov ter manjšega obsega sredstev Sklada, ki bi jih lahko namenil za nakup gozdov. Sklad je v letu 2009 ravnal *negospodarno*, ker je pooblastil koncesionarje, da sprejmejo vse odločbe Zavoda za dela v državnih gozdovih, saj s tem obstaja tveganje, da ni imel vseh informacij o delih v državnih gozdovih in zato koncesijska dajatev ni bila določena v pravilni višini.

Sklad ni sklenil aneksov h koncesijskim pogodbam za leto 2009 s koncesionarji v predpisanem roku, dvema koncesionarjema pa ni predložil aneksov h koncesijskim pogodbam, s katerimi bi se določili letni obseg in dinamika izkoriščanja gozdov ter plačila koncesijske dajatve. Sklad ni posodabljal seznama zemljišč, ki so predmet koncesije, zato obstaja tveganje, da koncesionarji niso izvedli del v gozdovih na podlagi prejetih odločb Zavoda, ki se nanašajo na razparcelirane, zamenjane oziroma kupljene parcele. Sklad *ni bil učinkovit* pri nadzoru nad izvajanjem del v državnih gozdovih, saj v letu 2009 ni zagotovil sistema nadzora nad evidentiranjem vseh gozdno-lesnih sortimentov, zato obstaja tveganje, da niso

evidentirani vsi gozdno-lesni sortimenti, pridobljeni iz gozdov, s katerimi upravlja Sklad, in da koncesijska dajatev ni bila določena v pravilni višini.

Računsko sodišče je podalo več *priporočil* ter zahtevalo *predložitev odzivnih poročil* z izkazanimi popravljivimi ukrepi, ki se nanašajo na: pripravo načrta aktivnosti za pripravo predloga sprememb Zakona o gozdovih, v katerem se bo uredila medsebojna povezava gozdnogospodarskega in gozdnogojitvenega načrtovanja ter načrtovanje in spremljanje ukrepov na njihovih podlagah; pripravo načrta aktivnosti za prenovo informacijskega sistema na Zavodu; pripravo načrta aktivnosti za dokončanje prenosa kmetijskih zemljišč, kmetij in gozdov na Sklad; predložitev načrta aktivnosti za izvedbo izboljšanja zemljiške in parcelne strukture državnih gozdov; sprejem internih aktov, s katerimi se določi evidentiranje dodatno posekanih neizbranih dreves in selektivnega poseka ter način obveščanja gozdarske inšpekcije in na dopolnitev internih aktov, ki se nanašajo na natančno opredelitev vsebine GGN GGE v delu, ki se nanaša na predstavitev ocenjenega poseka na podlagi stalnih vzorčnih ploskev.

Ljubljana, 18. maja 2012